

ΑΠΟ ΤΗ ΝΩΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Μυρμιδόνες-Νηρηίδες-Φρύγες»

Αισχύλου από τον ΘΟΚ

Ανασύνθεση/Μετάφραση: Ηλίας Μαλανδράς. Σκηνοθεσία: Νίκος Χαλαλάμπους

Σκηνικά: Άντης Παρτζίλης. Κοστούμια: Σταύρος Αντωνόπουλος

Μουσική: Μιχάλης Χριστοδουλίδης. Κίνηση: Λία Χαράκη. Διδασκαλία μουσικής: Εύη Αυξεντίου.

Φωτισμοί: Γρηγόρης Παπαγεωργίου, Γιώργος Κουκουμάς. Μάσκες: Αντώνης Καταρής

Γλυπτό Δούρειου Ίππου: Άντης Παρτζίλης. Παίζουν: Μάριος Φραγκούλης, Αχιλλέας Γραμματικόπουλος, Βαρνάβας Κυριαζής, Γιώργος Μουαίμης, Αντώνης Καταρής, Τζένη Γαϊτανπούλου, Μαρία Μίχα, Σπύρος Σταυρινίδης, Νίκος Χαλαλάμπους, Ευτύχιος Πουλλαϊδής, Χριστίνα Παυλίδου, Νεοκλής Νεοκλέους, Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Σταύρος Λούρας, Στέλιος Καυκαριδής, Στέλα Φυρογένη, Λένια Σορόκου, Αλκασίης Παυλίδου, Λιάνα Χαλκιά, κ.α.

ΔΕΝ πρόκειται να πάρω θέση στη μακρά φιλολογική συζήτηση για την ανασύνθεση του κειμένου της τριλογίας του Αισχύλου «Μυρμιδόνες-Νηρηίδες-Φρύγες» από τον Ηλία Μαλανδρά. Πιστεύω ότι δικαίωμα να εκφέρει άποψη για το θέμα έχουν εκείνοι που πραγματικά γνωρίζουν τις πηγές, το υλικό, και διαθέτουν καλύτερα φιλολογικά προσόντα από τα δικά μου. Απλώς να υπενθυμίσω την ουσία της συζήτησης μ' ένα παράδειγμα... εικαστικό. Φανταστείτε ότι από ένα άγαλμα μεγάλου γλυπττή της αρχαιότητας έχει σωθεί μόνο ένα δάκτυλο (έτσι υποστηρίζουν οι αντιπάλους στο επιχείρημα του Μαλανδρά φιλολογικές δυνάμεις) ή ένα χέρι (έτσι υποστηρίζει ο Μαλανδράς). Το «θέμα» του γλυπττή – πασιγνώστο, π.χ. ο Ερμής. Η βασική πηγή βοήθειας για την πιθανή ανάπλαση – η γλυπτική σύνθεση κάποιου άλλου μεγάλου που παριστάνει και τον Ερμή μεταξύ άλλων στις ίδιες (να είμαστε δίκαιοι) μυθικές περιπέτειες με το χαμένο άγαλμα. Υπάρχουν επίσης κάποιες περιγραφικές αναφορές. Γίνεται, λοιπόν, ν' αναγίαστεί, γίνεται ν' αποδοθεί στο μεγάλο γλύπτη το αποτέλεσμα, γίνεται να πανηγυρίσουμε για τη μεγάλη επιστροφή; Είπαμε, δε θα πάρω θέση για τα πιο πάνω, αλλά σε μια προϋπόθεση είμαι σίγουρη πως μπορώ να επιμείνω - ο «αναπλάστης» πρέπει να είναι γλύπτης, καλός γλύπτης. Εχοντας διαβάσει το κείμενο της ανασύνθεσης-μετάφρασης πιστεύω ότι ο Ηλίας Μαλανδράς δεν είναι (ας αφήσουμε πια την εικαστική ορολογία) καλός ποιητής. Το κείμενο δεν έχει ποιητική χάρη, ο στίχος του βαρύνει και ακομψός, ο τεχνητός δεκαπεντασύλλαβος κάνει τη γλώσσα τεχνητή. Η πολυλογία και η επανάληψη νοημάτων σε πολλαπλές φραστικές εκδοχές δεν αποτελούν ανάπτυξη και πρόοδο του κειμένου, οι τεράστιοι δανεισμοί από τον Όμηρο προσγειώνονται σε μια άπνοη μετάφραση. Ο άχαρος κειμενικός όγκος δε μπορούσε να ακουστεί στην παράσταση και ο σκηνοθέτης Νίκος Χαλαλάμπους προέβη σε δραστικές περικοπές. Τι απέμεινε από τον αρχικό σπόρο του Αισχύλου δε θα συζητήσουμε, επειδή μπροστά μας πια έχουμε άλλο αντικείμενο, άλλη πραγματικότητα - την παράσταση. Συχνά βλέπουμε θιάσους να κάνουν μεγάλες, δύσκολες προσπάθειες να «σηκώσουν» τα έργα των Ελλήνων, τραγικών ποιητών και εκτιμούμε τον ηρωισμό τους σ' αυτή την «πολιτιστική άρση βάρων». Οσα κερίζονται δε τέτοιας

ο σκηνοθέτης και ο θιάσός του έδωσαν μάχη με τα ελαττώματα του κειμένου. Ένα από τα βασικά όπλα που χρησιμοποίησε ο σκηνοθέτης είναι ο χορός, στην προσπάθειά του να καλύψει τα χάσματα και τις επαναλήψεις του κειμένου με το θέαμα και το ακρόαμα.

Βοηθήθηκε πολύ από τη Λία Χαράκη (κίνηση) και την Εύη Αυξεντίου (διδασκαλία μουσικής), όπως και από τους ηθοποιούς του χορού. Ο Χαλαλάμπους σωστά δεν τηρεί τη δομή μιας αρχαίας τραγωδίας με την αυστηρώς προκαθορισμένη συμμετοχή του χορού, αλλά με μια μοντέρνα προσέγγιση τον κάνει σχολιαστή και συμμετέχοντα στο μεγαλύτερο μέρος του σκηνικού χρόνου. Τεράστια δουλειά έκανε ο ενδυματολόγος της παράστασης Σταύρος Αντωνόπουλος, όχι μόνο ανέπτυξε με μεγάλη ευρηματικότητα το «ποντιακό» μοτίβο στα κοστούμια, αλλά και απασχόλησε με την ποικιλία τους το κοινό.

Κι όμως η μάχη ήταν άνιση, και ο εχθρός δυνατός. Όταν ο θιάσος προσπαθεί να κρύψει το κείμενο αφού δε μπορεί να το αναδείξει, όταν η Δέσποινα Μπεμπεδέλη αναγκάζεται να παίξει την Εκάβη ωσάν να αυτοσχεδιάζει, χωρίς να βασιζεται στο κείμενο του ρόλου, αλλά ανακαλώντας το φάντασμα μιας άλλης Εκάβης, του Ευριπίδη, (σκηνοθεσία Ν. Χαλαλάμπους, σκηνή - κοστούμια Στ. Αντωνόπουλος, μια από τις καλύτερες παραστάσεις αρχαίου δράματος από τον ΘΟΚ, χωρίς guest star), τότε πρέπει να πούμε ότι ο λογαριασμός για τους πολλούς, αλλά τελικά αναποτελεσματικούς κόπους πρέπει να σταλεί σ' εκείνους που πήραν τη Μεγάλη Αρχική Απόφαση. Ο Μάριος Φραγκούλης, μέρος αυτής της απόφασης, μοιάζει με λυπημένο μοναχικό αγόρι στο θρόνο κάποιου άλλου. Χάνει την επωνυμία του κάτω από τη μάσκα και μη κατέχοντας την τέχνη να ανακαλεί τη μυθική μορφή του ήρωά του, να πλάθει με τη φωνή και τη φιγούρα του παραστάσεις, όπως κάνουν ο Βαρνάβας Κυριαζής, ο Γιώργος Μουαίμης, ο Νίκος Χαλαλάμπους και μπορώ να πω όλοι οι άλλοι στην παράσταση, μένει άπρακτος.

Μάλλον το τεράστιο γλυπτό του Δούρειου Ίππου του Αντή Παρτζίλη προοριζόταν να σημαίνει την «Πύρρεια νίκη» των Ελλήνων και όπως και κάθε θύτη σ' έναν ανθρωποφάγο πόλεμο, να προοικονομεί το τέλος του μύθου, αλλά ο συμβολισμός της μορφής συγκρουόταν με την εκτέλεση, ενώ όλα τα άλλα μέρη του σκηνικού επικιάζονταν από το μέγεθός της. ●